

Sylvia Plath i Syvlia Plath: el mite, la poeta

 quaderndelesidees.press/sylvia-plath-i-syvlia-plath-el-mite-la-poeta/

September 11, 2021

Imatge d'Imanol Buissan.

Sovint es proclama Sylvia Plath (1932-1963) com la poeta més influent de la segona meitat del segle XX^[i]. A banda del que hi hagi d'hiperbòlic en aquesta afirmació —que, sens dubte, forma part del pacte que fem amb la literatura i el seu codi—, gran part del que la sustenta té més a veure amb el desenllaç fatídic de la seva vida, el famós suïcidi a la casa de Nothing Hill on vivia amb els dos fills, que no pas amb un coneixement i admiració profunds de la seva obra. Tot i ser abundantament citada, mencionada, traduïda i homenatjada en múltiples documents literaris i audiovisuals, Plath és una poeta críptica, de lírica i simbologia complexa; una escriptora que demana que s'estudiïn bé les seves paraules abans no se les pugui venerar. Dit d'una altra forma, no es deixa penetrar ni a la primera ni a la segona lectura dels seus versos, tampoc en la primera topada amb el seu llegat artístic tot i que, a pesar de la prematura arribada de la seva mort, és notablement vast i recorre des del terreny poètic a la dramàtúrgia i des de la narrativa infantil a la crònica periodística. Així mateix, és també aquest infortuni l'element que s'utilitza per col·locar els seus poemes sota banderes de diferents colors que, si bé no li són balderes del tot, tampoc no li fan justícia completa. Per això, alguns crítics^[ii] troben en Plath una defensora nata de la causa feminista que crea i mor per l'alliberament i l'empoderament de les del seu gènere; d'altres^[iii] la llegeixen com l'exponent predilecte de l'art-teràpia, de l'art-mètode de confessió que salva de turments i situacions límit. I finalment, molts^[iv] l'associen a la reformulació contemporània del mite psicoanalític que entén el suïcidi —només— com la decisió conscient de posar fi a les torbacions mentals i l'alienació social, cultural i artística patida.

Tot això és probablement cert. Però la Sylvia Plath de carn i ossos és una, i la Sylvia Plath d'*El colós* (1960) — traduïda al català l'any 2019 per Núria Busquet— i la de *La campana de vidre* (1963) —traduïda al català, també el 2019, per Marta Pera Cucurell— n'és una altra, malgrat que la simbiosi entre les dues no pugui ni ser negada ni evadida. Això vol dir que saber de la vida de la poeta bostoniana pot ajudar-nos a fer una aproximació de la seva obra literària, però que l'obra literària no depèn d'ella. N'és independent: deliberadament independent, compromesament independent. Potser amb la poesia els límits queden més desdibuixats, però amb la narrativa s'evidencia clarament aquest abisme insalvable entre el mite i el poema. Hi ha una Sylvia que va patir profundament. Per la malaltia mental, pels estigmes de la malaltia mental, per les condicions materials que va haver de sofrir, per la pèrdua del pare amb sols vuit anys, per l'ambició professional desmesurada i les negatives constants, per la condició de dona, per l'aferriament obsessiu en els seus estendards: ser la mare, l'esposa i la poeta perfecta.

I hi ha, en canvi, una Sylvia *en* les línies i *en* els versos d'aquesta primera que juga i coneix els cànons literaris que l'han precedida, que aconsella, que esperona, que tergiversa, que viu de la paraula i en la paraula tot sotmetent-se al «déu salvatge» de la mort, per dir-ho amb Yeats, perquè parafrasejar-la significa intentar dir el que no té cap paraula. Aquesta Sylvia és devota del silenci, l'invoca i l'anhela perquè aquest implica haver dit alguna cosa. Per a ella, la mort és la Paraula altíssima, el so que fan els mots quan diuen el que no es pot dir, el mutisme dels vocables absoluts. O per dir-ho amb la poeta als versos més famosos de «Lady Lazarus», «Morir / és un art [...] / Jo ho faig excepcionalment bé»^[iv]. Igualment, el suïcidi s'entén com l'elecció voluntària i fortuïta d'aquesta voluntat totalitzadora per adquirir el Tot, d'aquest desig vehement de tocar la Poesia. En definitiva, la imatge de la mort i del suïcidi són la forma d'esdevenir, en la pàgina escrita, l'alteritat que la primera Sylvia ansieja per la seva obra poètica, una mena d'èxtasi místic després de la captura instantània de l'indicible. Perquè en l'obra de Plath, dolor i patiment no són descrits ni presentats com a conseqüències de les facultats sensibles, sinó que són els elements principals de l'engrenatge poètic-cognitiu, per la qual cosa compleixen una funció ontològica i mística^[vi]. Precisament per això, al final del poema es palesa aquesta voluntat del jo poètic de transcendir en erigir-se com a entitat que ha ressuscitat i ja pot parlar: «Jo m'alço de les cendres amb el meu cabell roig / i menjo homes com aire»^[vii].

Estate of Gordon, Sylvia Plath.

Aquesta Sylvia és la que albirem en l'escriptura i la creació de l'*altra* Sylvia, i que la traducció de la major part dels seus poemes, que Montserrat Abelló i Mireia van proporcionar-nos el 1994 amb la publicació d'*Ariel* (1965), encara avui vigent, facilita al lector català. I igualment, aquesta és la Sylvia que transmuta en el cos i la ment d'Esther Greenwood, protagonista de l'única novel·la de la poeta, *La campana de vidre*, una jove estudiant que es veu empesa pel remolí de la desesperació i el patiment perquè vol posseir el que és inabastable: per a una noia estatunidenca de classe mitjana, òrfena de pare i nascuda a un poble petit i vulgar, el desig de ser escriptora en un món d'homes, de falses aspiracions socials i d'enveges creatives. Només una persona fermament compromesa amb la vida podia escriure una història d'aquesta envergadura, perquè només algú que vol ser escriptor no es deu únicament a les seves creacions sinó també als seus lectors. La

Plath-poeta ho sabia i per això escrivia, per «fer-se un nom», per arribar als altres, per ser en els altres, per romandre en els altres com ho fa tot gran escriptor. No va recloure's a la seva cambra pròpia i va enfil·lar paraules amb allò que li divagava per la ment. No, Sylvia Plath va obrir-se al món, va voler-lo abastir fins a l'últim i més ínfim bocí, va voler-lo fer seu amb les eines que la Poesia li atorgava. Aquest món, que va ferir-la tant i que va esquinçar les ales i totes les promeses a la Plath corpòria, és el que perviu àvidament en els seus mots, uns mots que cerquen sempre i encara el Silenci, perquè van fins a la Creació i cerquen el que hi ha a l'altra banda d'ella mateixa. Mentre que a una Plath la corsecava el deliri i la societat patriarcal, i es va veure empesa pel suïcidi, l'altra es deleix en nosaltres i hi viu per sempre.

[i] Pessarrodona, Marta (2019). «Epíleg», a: Plath, Sylvia. *La campana de vidre*. Traducció de Marta Pera Cucurell. Barcelona: Edicions del Periscopi.

[ii] Principalment, Alicia Ostriker, amb *Writing Like a Woman* (1983) i *Stealing the Language: the Emergence of Women's Poetry in America* (1986), i Susan Guber i Sandra Gilbert, amb *No Man's Land: The Place of the Woman Writer in the Twentieth Century* (1988).

[iii] Em refereixo sobretot al poeta Macha Louis Rosenthal, amb l'assaig *The Modern Poets: A Critical Introduction* (1960), i als seus adeptes.

[iv] En aquesta línia, trobem les publicacions de Murray M. Schwartz i Christopher Bollas, *The Absence at the Center: Sylvia Plath and Suicide* (1976), i d'Edward Butscher (1976), *Sylvia Plath: Method and Madness: A Biography*.

[v] Plath, Sylvia (2006). «Lady Lazarus», a: *Sóc vertical. Obra poètica (1960-1963)*. Traducció de Montserrat Abelló. Barcelona: Edicions Proa. p. 37.

[vi] Patea, Viorica (2007). «La inquietud metafísica en la poesia de Sylvia Plath», a: *Asparkia. Investigació feminista*, vol. 18. Salamanca: Universitat de Salamanca. p. 66.

[vii] Plath, Sylvia (2006). «Lady Lazarus», a: *Sóc vertical. Obra poètica (1960-1963)*. Traducció de Montserrat Abelló. Barcelona: Edicions Proa. p. 39.

Ivet Zwatzko i Pou

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal](#) i [política de privacitat](#).

Ivet Zwatzko i Pou

Sóc la Ivet Zwatzko, humanista per la Universitat Pompeu Fabra amb la menció de Literatura i Estudis Literaris, i actual gestora de la Secció de Literatura de l'Ateneu Barcelonès. Col·laboro periòdicament en mitjans de divulgació cultural, com Núvol, Nosaltres La Veu, Barcelona Clàssica i el Temps de les Arts.